

УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Анотація. Розглянуто основні проблеми використання нормування управлінської праці у сучасних умовах на вітчизняних підприємствах. Запропоновано заходи щодо вдосконалення нормування праці управлінського персоналу.

Аннотация. Рассмотрены основные проблемы использования нормирования управленческого труда в современных условиях на отечественных предприятиях. Предложены мероприятия по совершенствованию нормирования труда управленческого персонала.

Annotation. The main problems of rating managerial work under modern conditions is considered with respect to domestic enterprises. Measures to improve standartization of management personnel labor are proposed.

Ключові слова: управлінська праця, фактори нормування праці, методи нормування праці, time-management, партисипативе управління.

Нормування управлінської праці у виробничій сфері вивчається і вдосконалюється протягом багатьох років, починаючи приблизно з 70-х рр. ХХ століття. Цьому значною мірою сприяв розвиток процесу автоматизації управлінської праці. Однак багато завдань у даній області ще не вирішені. Насамперед, немає комплексної системи методів (показників) нормування управлінських робіт.

В останні десятиліття діяльність у сфері нормування управлінської праці на промислових підприємствах здійснюється несистематично, в основному активізуючись у період впровадження нової техніки і застосування нових технологій. Тому актуальним сьогодні є вдосконалення нормування саме управлінської праці на підприємствах.

Дослідженню управлінської діяльності у галузі нормування управлінської праці на підприємствах присвячені праці таких вітчизняних та російських вчених, як: Атаєва А. А., Анісімова О. С., Бичин В. Б., Комірцева В. В., Довгий В. І., Грейсон Д. М., Горшкова Л. Н., Гребньов Є. Т., Дятлова В. А., Омельченко І. Б., Паршина Н. М., Пашуто В. П., Пилипенко С. Н., Потуданська В. Ф. та ін.

Проте деякі питання вченими вивчені не повною мірою. На сьогоднішній день вимагають подальших досліджень і практичного вирішення такі проблеми стосовно нормування управлінської праці: застаріла нормативної та науково-методична база, відсутність методичних основ і показників нормування, а також відмова від систематичного нормування на більшості промислових підприємств України.

Метою статті є виявити основні проблеми у нормуванні управлінської праці, а також систематизувати заходи щодо вдосконалення нормування управлінської праці в Україні.

Об'єктом дослідження є управлінська праця персоналу на підприємствах.

Предмет – сукупність теоретичних та практичних підходів щодо вдосконалення управлінської праці на українських підприємствах.

Нормування у будь-якій сфері сприяє підвищенню ефективності праці персоналу, впровадженню інновацій і виступає як засіб науково-технічного прогресу.

На вітчизняних підприємствах за останні роки практично припинено роботу з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів, що займаються питаннями нормування праці. Можливості нормування праці управлінського персоналу з метою підвищення конкурентоспроможності та розвитку підприємств у даний час майже не використовуються. Також нерационально витрачається робочий час керівників. Основну частину свого часу вони віддають вирішенню поточних справ і проблем. У результаті цього для вирішення більш важливих і перспективних питань часу майже не вистачає.

Як зазначає професор Кібанов А. Я., "40 – 60 % робочого часу керівників і спеціалістів витрачається на виконання таких функцій, які могли б виконуватися фахівцями більш низької кваліфікації" [5]. Дійсно, відсутність нормування управлінської праці може призвести до гальмування процесу виробництва, а також до значних фінансових втрат.

Діяльність управлінського персоналу змушує акцентувати увагу на факторах, що впливають на нормування його праці з різних позицій. Виділено фактори, що впливають на об'єкт нормування праці: організаційні, інноваційні, інформаційно-комунікаційні, структурно-галузеві, техніко-технологічні, стан нормативної бази, правові та інституційні. Також слід виділити фактори, що впливають на результати праці управлінського персоналу: виконувані управлінські функції, навантаження управлінського персоналу, рівень управління, професійно-кваліфікаційний рівень управлінського персоналу [6].

Проаналізувавши сучасний стан промислових підприємств, можна виділити ряд основних проблем та причини їх виникнення у сфері нормування управлінської праці (таблиця).

Основні проблеми нормування управлінської праці на вітчизняних підприємствах

№ п/п	Проблеми	Причини
1	Відсутність прогресивної системи нормування управлінської праці	Слабка адаптивність інформаційних технологій, що забезпечують відповідність процесів управління постійно мінливих зовнішніх і внутрішніх умов
2	Низький рівень кваліфікації працівників, що займаються нормуванням праці	Відсутність можливості розвитку персоналу, зокрема навчання та підвищення кваліфікації
3	Відсутність застосування методів <i>time-management</i> в управлінській праці персоналу	Нераціональний розподіл функціональних обов'язків. Застарілі методи управління персоналом
4	Ігнорування більшості українських підприємств у систематичному нормуванні управлінської праці	Вплив економічного та політичного стану в країні. Складність та різнобічність управлінської праці
5	Висока напруженість роботи управлінського персоналу	Недостатнє оснащення робочих місць управлінського персоналу необхідною оргтехнікою

Поки виділені проблеми будуть "висіти" над українськими підприємствами, доти буде скорочуватись управлінський персонал та знижуватись якість їхньої роботи.

Методики нормування управлінської праці в нашій країні і за кордоном різні. Проте за кордоном наявний кращий рівень нормування праці, ніж в Україні. Тому необхідно аналізувати кожний метод нормування управлінської праці з урахуванням відмінності поставлених управлінських завдань [2].

Аналіз зарубіжного досвіду нормування праці дозволяє стверджувати, що всі методи нормування праці управлінського персоналу повинні бути засновані на ретельному вивченні витрат робочого часу. Отже, чисельність управлінського персоналу повинна розраховуватися за нормативами часу.

Таким чином, успішне функціонування підприємств багато в чому обумовлене станом нормування праці управлінського персоналу, яке в умовах ринкової економіки є засобом підвищення ефективності праці не тільки працівників, зайнятих у сфері управління, але і персоналу підприємства в цілому.

Оскільки саме керівники беруть на себе частку управлінської, розумової праці, і їх діяльність спрямована на прийняття управлінських рішень, тому дану категорію необхідно розглядати в якості управлінського персоналу. А також розробляти для даної категорії методів нормування їх праці, для досягнення більш ефективних результатів.

Отже, для удосконалення нормування управлінської праці на українських підприємствах необхідно, перш за все, встановлювати раціональні норми та приймати більш якісні управлінські рішення. Цього можна досягти за рахунок розширення можливості використання інформаційних технологій та впровадження партисипативного управління у діяльність підприємства, що дозволить ефективніше використовувати управлінський персонал.

Наук. керівн. Доровської О. Ф.

Література: 1. Кибанов А. Я. Управление персоналом организации : учебник / под ред. А. Я. Кибанова. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 567 с. 2. Миядин А. Н. Нормирование трудовой деятельности управленческого персонала на промышленных предприятиях / А. Н. Миядин // Менеджмент : управление в социальных и экономических системах : сб. статей. Междунар. науч.-практ. конф. МНИЦ ПГСХА. – Пенза : РИО ПГСХА, 2009. – С. 169–171. 3. Веснин В. Р. Управление персоналом. Теория и практика : учебник / В. Р. Веснин. – М. : ТК Велби ; Изд-во Проспект, 2011. – 688 с. 4. Дятлов В. А. Управление персоналом : учеб. пособ. / В. А. Дятлов. – М. : ПРИОР, 2009. – 365 с. 5. Пашуто В. В. Организация и нормирование труда на предприятии : учеб. пособ. / В. В. Пашуто. – Мн. : Новое знание, 2007. – 248 с. 6. Управление персоналом : учебник / под ред. Т. Ю. Базарова, Б. Л. Еремина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ, 2010. – 560 с.